

Årsmelding 2011

Vedtatt av styret i møte 15. mars 2012

0 INNLEIING OG SAMANDRAG

Årsmeldinga til Ryfylkemuseet bygger på ein detaljert resultatrapport som direktøren leverer til styret. På noen punkt er likevel årsmeldinga utfyllande i forhold til resultatrapporten.

Noen av høgdepunkta i arbeidsåret 2011 har vore desse:

- Vi har avslutta to dokumentasjonsprosjekt: ”Betel”, om bedehuskulturen i Ryfylke, og ”Common Ground”, om innvandring til Ryfylke.
- Vi har produsert og opna fem nye utstillingar: ”Kvitebjørnen” og ”Det gode liv” på Sand, ”Skog og sagbruk” på Hustveit, ”Kunst- og handverk” på Kolbeinstveit og ”Lekmannsrørsla og bedehusa” på Bethel, Finnøy.
- Vi har gjennomført i alt 76 aktivitetsdagar, konsertar, foredrag, utstillingsopningar, songkveldar, kafear og andre arrangement.
- Det har vore sommar drift på 7 av våre eigne avdelingar, av desse Li som ny. I tillegg har det vore drift på 4 andre museumsavdelingar i Ryfylke.
- Det samla publikumsbesøket blei 22.639, av desse 3.222 besøkande i turistinformasjonen på Sand. Dette er det høgaste besøks talet som noen gong er registrert ved museet.
- Vi har digitalisert ei stor mengde foto frå Hjelmeland. Det er nå lagt ut om lag 3.000 postar med foto og vel 1300 postar med gjenstandar på Digitalt Museum. Ytterlegare 1.800 foto frå Suldal er digitaliserte.
- Dei fleste spoleband og kassetar i folkemusikkarkivet er digitaliserte. Dette er eit stort framsteg både i forhold til sikring av samlinga, og i forhold til framtidig formidling. Men det gjenstår katalogisering og avklaring av bruksrettar før heile eller delar av materialet kan leggest ut.
- Det er gjennomført omfattande restaureringsarbeid i Viga. Arbeida med stovehuset, stabburet og Sisselastova er fullført.
- Arbeidet med å hente fram att, dokumentere og vidareføre tradisjonskunnskap blir vidareført. Dette året er det gjennomført kurs i sliping av tradisjonsverktøy og muring med kalkmørtel. Eit prosjekt for arbeid med tunge helletak er førebudd.

1 ORGANISERING AV VERKSEMDA

Museet er sidan 1991 organisert som ei sjølvveigande, privat stifting. Styret blir oppnemnd av venneforeininga til museet, kommunane i Ryfylke, Rogaland fylkeskommune og dei tilsette.

VENNEFOREININGA

Etter endringar i lov om stiftingar blei medlemmane til museet frå 2007 organisert i ei venneforeining. Ved årsskiftet var det 368 som hadde fornya medlemskapen sin i venneforeininga gjennom betaling av årspengar. Det var 28 færre enn året før. Dei registrerte medlemmane fordeler seg slik mellom dei enkelte kommunane i Ryfylke:

KOMMUNE	2010	2011
Forsand	2	2
Strand	15	14
Hjelmeland	41	40
Suldal	140	126
Sauda	41	37
Finnøy	30	28
Rennesøy	30	30
Kvitsøy	5	5
Andre	92	86
SUM	396	368

Det blei halde årsmøte for medlemmane på Tau 26. mars. Årsmøtet blei kombinert med eit seminar om den frivillige innsatsen i museumsarbeidet og presentasjon av årboka for 2010 som hadde Mølleparken på Tau som tema. Arrangementet var i samarbeid med Mølleparkens Venner.

I styret for venneforeininga sit Jorunn Strand Vestbø (leiar), Einar Berge og Kristoffer Nødland. Solveig Sande og Trygve Brandal er varafolk.

Venneforeininga har meldt seg inn i Forbundet for norske museumsvenner.

I tillegg til Venneforeininga til Ryfylkemuseet er det eit museumslag i Sauda og ei sjølvstendig venneforeining for "Brødrene af Sand". Museet samarbeider også med ei rekke andre foreiningar. Sjå meir om dette nedanfor.

STYRET

Styret har 13 medlemmar:

For medlemmane (valde på årsmøtet til venneforeininga):

Terjer Hidle, Finnøy (leiar)
Kristoffer Nødland, Sauda

Vara: Audun Rake
Vara: Lars Olav Fatland

For kommunane (valde av kommunestyra):

Thor Håland, Forsand	Vara: Reidar Thu
Einar Berge, Strand	Vara: Birgit Hjelbak
Ingjerd Nicolaysen, Hjelmeland	Vara: Olav Hetland
Tormod Skeie, Suldal	Vara: Kari Vaage Gjuvslund
Gro Voldner Birkeland, Sauda	Vara: Knut Risvold Aalvik
Heidi Skifjell, Finnøy	Vara: Grethe Kolbjørnsen
Bjørge Vestbø, Rennesøy	Vara: Christoffer Hausken
Anders Nordbø, Kvitsøy	Vara: Monika Høie

For fylkeskommunen (valde av fylkestinget):

Ellen Solheim	Vara: Rune Tvedt
---------------	------------------

For dei tilsette:

Trygve Brandal	Vara: Kjell Gunnar Haraldseid
Åshild Marie Øverland	Vara: Bernd Elmies

Styret har hatt 3 møte og behandla 14 saker.

Styret har eit arbeidsutval med desse medlemmane: Terjer Hidle, Tormod Skeie, Einar Berge, Ellen Solheim og Trygve Brandal.

Arbeidsutvalet har hatt 2 møte og behandla 4 saker.

TILSETTE

Museet har i meldingsåret hatt desse tilsette:

Faste stillingar:

Roy Høibo, direktør (permisjon 1.09-30.11)
Sanja Ignjatic, kontorleiar
Maria Corazon A. Dørheim, reinhaldar (30%)
Amira Mohamaed Abdalla, reinhaldar, frå 23.11 (20%)
Trygve Brandal, førstekonservator/avdelingsleiar formidling og samlingar, vikar for direktør 1.09-30.11 (80%)
Bernd Elmies, arkivar, (80%)
Åshild Marie Øverland, formidlar
Åshild Vetthus, driftsleiar folkemusikkarkivet, (50%)
Grete Holmboe, antikvar/avdelingsleiar bygningsavdelinga
Sven Hoftun, museumshandverkar/driftsleiar
Kjell Johnsen, museumshandverkar/driftsteknikar (80% frå 11.08)
Kjell Gunnar Haraldseid, museumshandverkar/driftsteknikar
Ernst Berge Drange, førstekonservator/bygdebokforfattar

Mellombels stillingar:

Tone Alise Årtun, prosjektmedarbeidar/vikar, til 30.11
Arnfinn Olsen, museumshandverkar, frå 28.02 (60%)

Sesongtilsette, ekstrahjelp og korttidsengasjement:

Anita Svendheim, museumsvert
Anne Elmies, registrator
Audun Magnus Skjelbreid, omvisar
Bjørnar Blaavarp heimdal, instruktør hallingdans
Britt Elin Håranes, forteljar
Bård Drange, museumsvert
Cecilie Hamre Lien, museumsvert
Elin Sandvik, museumsvert
Ellen Synnøve Hoftun, julenisse
Elsa Legård, reinhald
Felis Mohamud, kokke
Frank Henrik Rolland, instruktør hardingfele
Haben H. Teklay, kokke
Hanna Yousuf Hussein, kokke
Johanne Flottorp, spelemann
Jon Jelmert, instruktør hardingfele
Kirsten Bråten Berg, folkemusikar
Kirstin Vigre, omvisar
Laurentsa Wigestrands, museumsvert
Marian Langenberg, museumsvert
Mark James laurenson, spelemann
Marthe Hamre Lien, museumsvert
Mohamed Sayid Ali, kokk
Oddgeir Heggland Randa, grasklyppar
Peter ten Napel, museumsvert
Ragnhild Johnsen, museumsvert
Ronak Hekmak, kokke og sydame
Sabira Berbic, kokke
Selam Kahsay Mana, kokke
Seynab Ahamed Muhudin, kokke
Sigbjørn Apeland, musikar
Sjur Førland, museumsvert
Sukanya Jaiboon, reinhald
Suzanne Houbraken
Sveinung Søyland Moen, museumsvert
Trine Merete Sjølyst, instruktør hardingfele
Vanja Ignjatic, museumsvert og ekstrahjelp

Praksisplassar

Mohamed Sayid Ali, Integreringsprogrammet
Kristoffer Jonassen, Sauda vg. skule

Sjukefråveret har vore på 2,67%%.

FRIVILLIG ARBEID

Summen av den frivillige innsatsen er vanskeleg å dokumentere, men oversynet nedafor viser at han er ganske omfattande:

Venneforeininga for Brødrene af Sand utfører eit stort arbeid for å halde ”Brødrene af Sand” i drift. Til arbeidet med rigging/nedrigging og vedlikehald reknar venneforeininga årleg kring 500 dugnadstimar. I tillegg kjem den frivillige deltakinga i seglingar med fartøyet.

På Kvitsøy har vennegjengen deltatt aktivt i arbeidet med å drive Hummarmuseet. Etter brannen i hummarmuseet i mai vil det vera nødvendig å mobilisere vennegjengen på nytt for å bygge opp at samlinga ved museet.

Bygdekvinnelaga i Hjelmeland, Erfjord og Suldal hjelper oss med hovudreingjering i Viga, på Håland og på Kolbeinstveit.

Museet drar også nytte av frivillig innsats i arbeidet med den frukthistoriske hagen i Viga. Rogaland fruktdyrkarlag stiller med ein representant i faggruppa for hagen.

I Sauda er det eit museums lag knytt til industriarbeidarmuseet. Museumslaget har den siste tida særleg engasjert seg i arbeidet for vern og bruk av Søndena kraftstasjon, den såkalla Stasjon 3.

Foreininga Suldalsdampen har vendt seg til museet med spørsmål om hjelp til å greie ut planar for restaurering av M/B Suldal og eventuell overføring til Ryfylkemuseet.

I arbeidet med atterreising, dokumentasjon og vidareføring av den handlingsborne tradisjonskunnskapen i bygningsfaga er vi heilt avhengige av at tradisjonsberarar og informantar stiller opp og er med oss i arbeidet. I år har det vore stor innsats i restaureringsarbeida på Viga, men det har også vore frivillig deltaking i arbeidet med stampa på Kvæstad og andre stader.

FOLKEMUSIKKARKIVET

Folkemusikkarkivet er ein viktig del av Ryfylkemuseet. Arkivet har heile Rogaland som arbeidsområde og har hatt eit stor nettverk både nasjonalt og internasjonalt. Da Ruth Anne Moen blei sjuk våren 2010 stoppa arbeidet med arkivet opp. Ruth Anne Moen døyde i oktober 2011. Frå hausten 2010 fekk vi til ei vikarordning i kring halv stilling, og frå 2012 vil arkivet igjen ha full bemanning. Noe av dei ledige lønnsmidlane har vore brukt til digitalisering av det meste av lydmaterialaet i arkivet, og det er dermed lagt eit grunnlag for betre sikring og formidling av materialet.

Mye av arbeidskrafta er brukt på opplæring og til å ta i ferde med etterslep på bestillingar frå brukarar av arkivet, men Folkemusikkhelga har vore gjennomført både i 2010 og i 2011. Det har og vore gjennomført skuletjeneste og konsertar og driftsleiaren har deltatt på gjennomføring av nissekveldar og andre arrangement.

Det blei hausten 2011 utarbeidd ein plan for den vidare utviklinga av arkivet, denne er lagt til grunn for handlingsprogrammet dei nærmaste åra.

KVALITETSSIKRING

Museet driv eit systematisk HMS-arbeid i samarbeid med Ryfylke HMS-senter. Det blir kvart år utarbeidd ein samarbeidsplan som lister opp dei tiltaka ein tar sikte på å gjennomføre. Både verneombodet og varamedlemmet har i år gjennomført eller starta på kurs i grunnleggande HMS-arbeid.

Museet blei i 2008 meldt inn som IA-bedrift. Avtalen er i år fornya som lekk i vidareføring av IA-satsinga. Innmeldinga er følgt opp med deltaking på kurs.

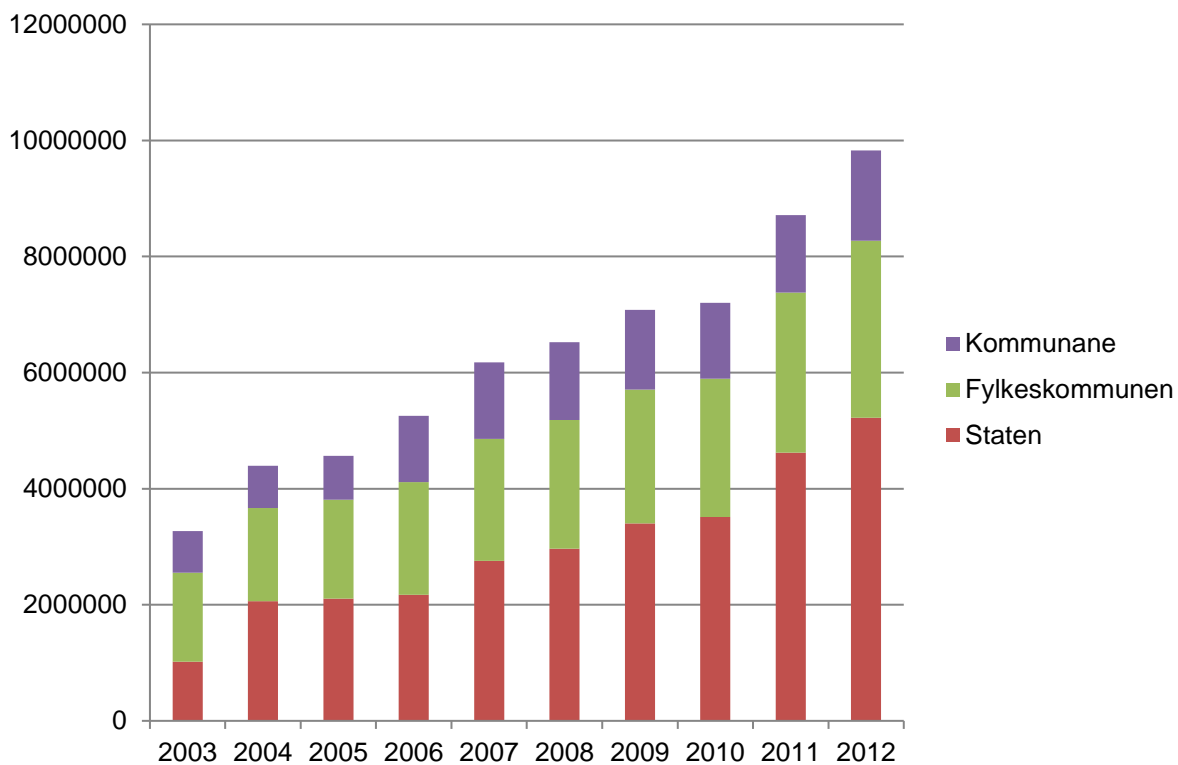
Det blir frå overordna styresmakter stilt krav om eit stort utval planar for verksemda. Med grunnlag i slike planar utarbeider vi kvart år rullerande handlingsprogram og årsplanar. I år er det i tillegg lagt fram ein tiltaksplan for katalogisering og ein oppdatert sikringsplan.

For å vedlikehalde og utvikle kompetansen til dei tilsette prøver vi å delta på møte, kurs, seminar og konferansar innafor aktuelle fagområde, og vi oppmuntrar dei tilsette til å ta på seg verv i nasjonale og internasjonale organisasjonar for på den måten å få rimeleg tilgang til informasjon og kompetanseutviklande aktivitetar. Alle dei fast tilsette har deltatt på slike aktivitetar i 2011. Detaljert oversyn over deltakinga finst i resultatrapporten til styret.

RAMMEVILKÅR

Inntektene til museet er driftstilskott frå Kulturdepartementet, fylkeskommunen, vertskommunen Suldal og andre kommunar i Ryfylke, ulike former for prosjekttilskott, tilskott til særlege tiltak, gåver og eigeninntekter i form av billettinntekter, sal av tenester, medlemspengar, varesal, kurs m.v.

Det er særleg Museumsreforma som har gitt grunnlaget for den veksten i løyvingane som museet har fått dei siste åra. Museumsreforma er eit statleg program for vidareutvikling av musea. Summen av bokførte driftsinntekter var i 2011 på 10,6 mill. kr. Av dette utgjorde driftstilskotta 8,7 mill. kr. Utviklinga av driftstilskotta er slik:

I tillegg til driftsmidlane søker museet om prosjektmidlar for å gjennomføre særlege prosjekt. I 2011 utgjorde prosjektmidlane om lag 2,3 mill. kr..

Kulturdepartementet bidrar med det største tilskottet til drifta, deretter kjem Rogaland fylkeskommune og vertskommunen, Suldal.

2 MUSEET SOM SAMFUNNSMINNE

Den eine, store oppgåva til musea er å vera *samfunnsminne*. Denne oppgåva søker vi å løyse gjennom å drive med innsamling, dokumentasjon, forskning og bevaring.

BYGNINGAR

Den bygningsssamlinga Ryfylkemuseet forvaltar er relativt stor. Ved utgangen av meldingsåret var talet på antikvariske bygningar som museet har fullt eller delt ansvar for 73. Det har ikkje skjedd noen endring i storleiken på bygningsmassen dette året. Dei antikvariske bygningane fordeler seg slik på dei ulike avdelingane:

KOMMUNE	STAD	EIGAR	TAL
Forsand	Bergevik	Grunneigar/Forsand kommune	1
Hjelmeland	Viga	Sjølv	10
Suldal	Håland	Sjølv	3
	Jelsa	Sjølv	1
	Sand	Sjølv	1
	Kvæstad	Sjølv	1
	Ritland	Grunneigarane	4
	Kolbeinstveit	Sjølv	15
	Øystad	Grunneigarane	2
	Lalid	Grunneigarane	1
	Røynevarden	Sjølv	6
	Li	Suldal kommune og Rogaland fylkeskommune	13
Sauda	Hustveit	Sjølv	10
	Åbø-byen	Sjølv	2
	Slettedalen	Sauda kommune	1
Rennesøy	Bakken	Rennesøy kommune	1
Kvitsøy	Grønningen	Kvitsøy kommune	1
SUM			73

I tillegg til den antikvariske bygningsmassen forvaltar museet eit bygg for kontor-, arkiv- og verkstadfunksjonar og eit bygg for lager- og verkstadfunksjonar på Sand.

Den store bygningsmassen reiser utfordringar av to slag: Den eine er å ha tilstrekkeleg kapasitet til å kunne drive eit tilfredsstillande restaurerings-, pleie- og vedlikehaldsarbeid. Den andre er å ha tilfredsstillande kompetanse til å kunne drive ei truverdig forvaltning av bygningsssamlinga.

Gjennom systematisk arbeid sidan 1995 har vi etter kvart bygt opp god kompetanse på bygningsvern. Vi legg stor vekt på å hente fram, dokumentere og vidareføre den handlingsborne tradisjonskunnskapen som vi ser på som ei verneoppgåve i seg sjølv. Dette er i tråd med UNESCOs konvensjon om immaterielt kulturvern som Norge har slutta seg til, og der handverkskunnskap er ei av dei prioriterte arbeidsoppgåvene.

Kompetansehevinga har ført til at vi har fått eit meir realistisk bilde av tilstanden til bygningane. Denne er dessverre dårlegare enn vi tidlegare har rekna med, og det er avdekkja eit stort etterslep på vedlikehald. Vi ser også at endring mot eit våtare og mildare klima aukar behovet for vedlikehald og reparasjon av bygningane våre.

Vi er tildelt rolla som ansvarsmuseum for Nasjonalt nettverk for bygningsvern og handverkskompetanse på museum (Byggnettverket). Gjennom rolla som ansvarsmuseum har vi arbeidd for å styrke merksemda om bygningsvernet på musea. Dette har ført til ei prioritering av bygningsvernet i tildelingane frå Kulturdepartementet, der også vi kunne gle oss over friske midlar i statsbudsjettet for 2011. Som ein lekk i arbeidet med å styrke bygningsvernet på museet har Kulturdepartementet bedt oss utarbeide ei utgreiing om kulturhistoriske bygningar på musea i Rogaland.

Med nye handverkarstillingar frå 2007 og 2011 har vi fått ein god auke i kapasiteten. Det er også stilt omframme midlar til rådvelde som har gjort det muleg å engasjere prosjekthandverkarar i Viga. Vi reknar nå med at vi har ein bygningsavdeling som er rimeleg dimensjonert i forhold til løpande vedlikehald, men det er framleis behov for ekstrainsats for å ta att etter-slep.

I 2011 er framleis den største ressursen sett inn på å redde bygningane på Viga i Hjelmeland. Arbeida i Viga er ikkje fullfinansierte, og arbeida her vi pågå i fleire år.

FARTØY

Museet eig 12 mindre båtar og Ryfylke-jekta ”Brødrene af Sand”.

Venneforeininga for ”Brødrene af Sand” har også i 2010 tatt hovudansvaret for drifta av fartøyet og har lagt ned eit stort arbeid med vårpuss og anna vedlikehald, rigging for sesongen og nedrigging og klargjering for vinteropplag. Jekta har vore ute på 14 turar i 2011, av desse seks betalte oppdrag. Venneforeininga har tilsyn med fartøyet medan det ligg i vinteropplag. Det er behov for investering i betre vinterdekning. Det er også behov for eit større vedlikehaldsarbeid på dekket.

GJENSTANDAR

Museet eig eller disponerer gjennom deponeringsavtalar følgjande gjenstandssamlingar:

KOMMUNE	STAD	TAL GJEN- STANDAR	AV DESSE		
			RE- GIST- RERT	KATA- LO- GISERT	KAT. I PRIMUS
Forsand	Forsand b.mus. (D) ¹	700	0	640	0
	Bergevik, sjøhuset	500	0	0	0
Hjelmeland	Viga ²	2192	2192	2192	2170
	Hjelmeland b.mus. (D)	1688	1348	1348	1346
	Årdal b.mus., Høi-land ³ (D)	591	225	229	210
Suldal	Håland	854	854	854	854
	Jelsa skulemuseum	67	0	0	0
	Sand ⁴	2372	2372	1452	1452
	Kolbeinstveit	1211	1211	1211	1211
	Røynevarden	359	359	359	359
	Kvednahola	44	0	0	0
	Li (D)	988	988	988	0
	Sauda	Hustveit	527	527	527
Finnøy	Industriarb.museet	539	539	489	539
	Sauda museum	1227	1227	186	186
	Finnøy bygdemu- seum (D)	1700	1669	1669	0
Rennesøy	BibMus, Kulturhuset	165	0	0	0
	Bakken	100	0	0	0
	Mosterøy b.mus.	455	455	0	0
Kvitsøy	Hummermuseet (D)	348	348	0	0
Magasinet Åmøy ⁵	Åmøy	3084	2784	2784	2784
SUM		19711	16110	13940	11638

Det har i 2011 vore ein tilvekst av 151 gjenstandar. 49 er innsamla frå 13 ulike bedehus i Ryfylke i sambnd med bedehusprosjektet som blei avslutta dette året. Dei fleste av desse gjenstandane er brukte i utstillinga på galleriet på Bethel på Finnøy. 102 andre gjenstandar er gåver frå ulike gjevarar. All tilvekst er fortløpande katalogisert i Primus med foto.

Bedehusgjenstandane har vi fått frå Bru og Sogn bedehus i Rennesøy, bedehusa på Reilstad, Steinnesvåg og Judaberg i Finnøy, bedehusa på Sandanger på Randøy, i Årdal, på Dalen i Årdal og i Jøsenfjorden, alle i Hjelmeland kommune, og bedehusa i Kjølvik, Erøy og Hålandsosen i Suldal.

¹ D: Gjenstandane er deponert til Ryfylkemuseet. Eigeomsretten ligg hos den respektive kommunen.

² Grunneigar på garden står som eigar av gjenstandane.

³ Samlinga vart huslaus i Årdal i 2010 og måtte flyttast til Sand. Ein del av gjenstandane vart kasserte pga. dårleg tilstand.

⁴ I utstilling på Nesasjøhuset, i magasin i nybygget og i lagerhall på Gardaneset.

⁵ Dei største gruppene her er gjenstandar frå Erfjord bygdemuseum og frå samlinga etter Johs. Rasmussen på Sand.

Dei private gjevarane av gjenstandar til museet var Ivar Skjelbreid, Sand, Nils Mo, Nesflaten, Johannes Amdal, Finnøy, Olav Veka, Brumunddal, Mo bygdehus, Ivar og Kari Erøy Slåttå, Stavanger, Bjørg Ågod Djuvik, Vikedal, Tone Alise Årtun, Sauda, Ernst Berge Drange, Sand, Kjellaug Marie Hidle, Finnøy, Marit Meltveit Vignes og Else Skartveit, Finnøy, Klara Eide, Sauda, Dagny Hausken, Rennesøy, Oddvar Vasstveit, Oslo og Rogaland bondelag.

Museet fører ein restriktiv innsamlingspolitikk og prioriterer i hovudsak gjenstandar som er knytt til faglege innsamlingsplanar og dokumentasjonsprosjekt.

På garden Li i Hylsfjorden, som er kjøpt av Rogaland fylkeskommune og Suldal kommune, har vi registrert og fotografert gjenstandane, i alt 988 nummer. Halvparten av gjenstandane er merka, og arbeidet med katalogisering er påbegynt."

Gjenstandssamlinga i Viga er deponert til museet av tidlegre eigar av bygningane. Om lag 2200 gjenstandar er fotograferte og katalogiserte i Primus. 322 diasfoto av gjenstandar i Viga blei digitaliserte av ein praksiselev frå Sauda vidaregåande skule hausten 2011.

Størstparten av gjenstandane til museet er plasserte i miljøutstillingar på dei ulike anlegga. Resten er magasinerte på tre ulike lokalitetar: I lagerhallen som Ryfylkemuseet disponerer i fellesmagasinet for musea i Rogaland på Åmøy, i magasinet i nybygget på Sand og i lagerhallen på Gardaneset på Sand.

NATURHISTORISKE SAMLINGAR OG KULTURLANDSKAPSVERN

Ryfylkemuseet er i hovudsak eit kulturhistorisk museum. Men slik samlingane er lokaliserte, ligg forholda godt til rette for å formidle samanhengar mellom kultur og natur. Det er særleg to stader vi har kome i gang med slikt arbeid.

I samarbeid med Nordisk Genbank og frivillige krefter i Hjelmeland er det bygt opp eit klonarkiv med 130 tre av 91 eldre eple-, pære- og plommesortar frå Ryfylke på Viga i Hjelmeland. Det er gjennomført hogging av ein del av trea i den eldre delen av hagen for å gi meir plass til dei som står att, og frukttrua vart skorpe i april. Så godt som alt tilgjengeleg areal i Viga er nå tilplanta.

Gjennom samarbeid med Sauda kommune, Fylkesmannen i Rogaland og Nord-Rogaland og Sunnhordland friluftsråd har museet i lengre tid arbeidd med restaurering, tilrettelegging og skjøtsel av det eine bruket på Hustveit i Sauda. Gjennom bruk av forkjøpsrett har Staten her sikra seg eit unikt naturområde som strekker seg frå fjorden og opp til høgaste heia. Potensialet for bruk til kultur- og naturhistorisk formidling, undervisning og friluftsføremål er stort. Frå museet si side har vi satsa mye på å følgje opp samarbeidsavtalen. Eit program for utstillingsverksemd i løa er fullført gjennom opning av ei utstilling om skog og sagbruk dette året. I 2012 skal det setjast opp informasjonstavler om kulturlandskapet på Hustveit.

Gjennom avtale med grunneigaren har Nesflaten skule fått høve til å bruke jord på Røynevar-den til poteter og anna. Dette er først og fremst eit skuleprosjekt, men det er også eit bidrag til formidling av bruken av åkerarealet kring husa på plassen. Skulen bruker husa når dei er der, og har også overnatta ei natt. Det har vore arbeidd for å få Vegvesenet til å stå ved ein gammal lovnad om å setta opp sikringsgjerde på stupet mot riksvegen. Dette blei det gitt klarsignal for på slutten av året, og gjerdet vil bli sett opp før sommarsesongen 2012.

FOTO

Ryfylkemuseet har ei stor fotosamling som tel kring 100.000 foto. Dette fordeler seg på kulturhistoriske foto frå regionen, spesialsamlingar, egne opptak og gjenstandsfoto.

	<u>Tal på foto</u>	<u>Herav digitalisert</u>
Kulturhistoriske foto		
Repro av innlånte originalfoto frå fire kommunar (Sauda, Suldal, Hjelmeland, Finnøy), svart-kvitt film	8 318	6372
Digitale kopiar av innlånte originalfoto	721	721
Originalfoto	2 867 11 906	788
Spesialsamlingar		
Alice Archer	633	633
Julius Bårdsen, Sand	4 100	491
Heradsskogmester Kveim, Sauda	2 429	
Gartnerhallen	1 242	
Widerøe's Flyveselskap	1 035	413
Suldalsposten, reportasjefoto	11 685	
Bygningsvernprosjektet	5 177	
Bunad- og folkedraktrådet	503	
Frå idé til næring	519	
Finn Johannesen, Stavanger	10 000	231
Suldal reiselivslag	2 461 39 784	
Eigne opptak		
svart-kvitt film	8 191	
fargefilm	386	
dias	10 075	
digitale foto	13 871 32 523	13 871
Andre digitale foto (Suldal reiselivslag)	5063	
Gjenstandsfoto		
svart-kvitt film	3 952	
dias	5 398	8 376
digitale foto (originalt digitale)	1 483 <u>10 833</u>	
Sum	<u>100 109</u>	31 896

Vi har ca. 12 500 kulturhistoriske foto frå Ryfylke (medrekna Archer-samlinga). Størsteparten av desse er reprofoto, avfotograferingar av eldre bilde som er lånte inn frå eigarane av bilda. Museet har hatt slike fotoaksjonar i samarbeid med kommunane i Sauda, Suldal, Hjelmeland og Finnøy og sit med negativar i arkivet. Opplysningar om hovuddelen av dei eldre bilda er

katalogiserte og lagt inn i database i programmet Primus. Vel 70% av reprobilda er digitaliserte.

I 2011 har vi registrert ein tilvekst på 627 kulturhistoriske foto. 46 er analoge foto, 581 er digitale kopiar. Ein del av desse er innlånte og digitaliserte som lekk i arbeidet med bedehusprosjektet. 351 andre digitale foto er også tilvektstført, samt 172 digitale gjenstandsfoto.

Av egne opptak er det tilført 3546 digitale dokumentasjonsfoto. 1500 av desse er foto av bedehus i Ryfylke. Andre er frå arrangement ved museet og andre dokumenterer bygningr og arbeid som bygningsavdelinga har utført. 577 er katalogiserte i Primus. Samla tilvekst av foto i 2011 er 4696 foto.

Det er dessutan laga digitale kopiar av 2071 foto i fotoarkivet. Størsteparten av desse er kulturhistoriske foto frå Suldal frå fotoinnsamling på 1990-talet i samband med bygdebokarbeid. Det store arbeidet med digitalisering av desse bilda er utført i samarbeid med Suldal sogelag ved Terje Bråtveit.

Etter kvart som fotosamlinga blir digitalisert kan heile eller delast av samlinga gjerast tilgjengeleg på internett. Fotosamlinga etter Alice Archer på 633 foto samt knapt 500 reprofoto frå Hjelmeland er publisert på internett på Digitalt Museum, ein felles nettportal for norske museum, www.digitalmuseum.no. Ei tematisk nettutstilling om Archer-samlinga ligg likeeins på nettet, på nettsida til Fotonettverk Rogaland, www.fotonettverk-rogaland.no/nettutstillinger/alicearcher. Det ligg lenke til desse nettsidene på heimesida til Ryfylkemuseet.

VIDEO OG FILM

Samlinga av video- og filmopptak er på i alt 159 nummer. Av desse er 55 videoopptak som gjeld aktivitetane ved folkemusikkarkivet. 4 er smalfilmar, og av dei 100 andre er fleirtalet opptak som speglar ulike sider ved aktiviteten til museet elles. Tilveksten i 2011 var på 2 nummer.

LYDOPPTAK

Lydopptaksamlinga ved Ryfylkemuseet tel 1094 nummer inklusive opptaka i folkemusikkarkivet. Lyden er registrert på ulike lagringsmedium som spoleband, kasettar, DAT-kasettar, minidisk og digitale lydfile. Noe over halvparten av opptaka er intervju som også er skrivne av, men teksten er ikkje lagt i noen form for database som kunne gi grunnlag for elektronisk søk. Det meste av lydopptaka i folkemusikkarkivet er digitaliserte i 2011.

Det er registrert ein tilvekst på 3 lydopptak i meldingsåret. 13 av dei er intervju gjort i samband med ulike prosjekt, som bedehus- og Common Ground-prosjektet.

Ved innsamling av lyd bruker vi nå harddiskopptakar og materialet blir lagra på server som digitale lydfile. Det har vore ei utfordring å sikre tidlegare opptak som er gjort på ulike typer band.

PRIVATARKIV

Privatarkivsamlinga ved Ryfylkemuseet omfattar 156 arkiv. Noe av materialet er ordna, men det meste ikkje. Privatarkiva utgjer om lag 80 hyllemeter.

Tilveksten i 2011 var på heile 34 privatarkiv. Mesteparten blei samla inn i samband med bedehusprosjektet. Dette dreier seg om originale protokollar og notisbøker frå 13 ulike bedehus og materiale etter 12 ulike kristelege foreiningar med tilknytning til bedehuset Fredheim i Sauda, som vart nedlagt og selt i 2011. I tillegg til dei nemnde avleverte originale bedehusprotokollane vart det innafor bedehusprosjektet lånt inn og tatt kopia av mange andre bedehusprotokollar. Desse kopiane er arkiverte i prosjektarkivet for bedehusprosjektet.

Det nye museumsbygget på Sand rommar gode arkivrom der det aller meste av arkivmaterialet nå blir oppbevart. Dette gjeld både foto-, papir- og lydarkiv.

DIGITALT ARKIV

Som ein forstår er det eit mål at store delar av arkivmaterialet til museet etter kvart blir digitalisert, både av omsyn til sikring av materialet og lettare tilgang til det. Dette er eit omfattande arbeid som vil ta tid om vi skal få det til innafor dei ordinære driftsmidlane.

Det digitale arkivet blir sikringskopiert gjennom driftsavtalen for dataanlegget som vi har med Kultur IT på Lillehammer. Lagringskapasiteten for digitalarkivet er utvida i 2011.

BIBLIOTEK

Det er i 2011 registrert ein tilvekst på 51 bøker. I tillegg kjem ein del årbøker som vi får tilsendt gjennom bytesamband.

DOKUMENTASJON OG FORSKING

Ryfylkemuseet har eit langsiktig samarbeid med Suldal kommune om skriving av bygdebøker for dei ulike delane av kommunen. I 2011 er det arbeidd vidare med bygdebøkene for gamle Jelsa kommune. Eitt band Jelsa-historie blei utgitt i 2010. Det vil bli ytterlegare to band som vil vera ferdig i 2013.

Arbeidet med oppbygging av kompetanse om tradisjonshandverk omfattar også forskingsoppgåver, men dette er omtala på annan stad i årsmeldinga.

I samarbeid med styret i bedehuset "Bethel" på Finnøy er det eit dokumentasjons- og formidlingsprosjekt om bedehuskulturen. Arbeidet blei avslutta hausten 2011 med opning av ei utstilling om lekmannsrørsla og bedehusa på Bethel, Judaberg, og utgiving av Folk i Ryfylke, årboka til Ryfylkemuseet, som eit temanummer om bedehuskulturen.

Med støtte frå Stavanger 2008 har det vore arbeidd med eit prosjekt for dokumentasjon av innvandring frå Nederland og Tyskland kalla "Common Ground". Prosjektet blei avslutta med opning av utstillinga "Det gode liv" på Nesasjøhuset i juni.

3 MUSEET SOM MØTEPLOSS

Den andre hovudoppgåva til musea er å vera *møtestad og dialoginstitusjon*. Musea må kommunisere med omverda for å formidle kunnskap og opplevingar. Suksessen til musea blir ofte målt ut frå publikumstalet. Ryfylkemuseet legg stor vekt på å styrke den utoverretta verksemda ved museet.

VITALISERING AV PUBLIKUMSTILBODET

Ei av dei store utfordringane for Ryfylkemuseet er å vitalisere dei ulike avdelingane som hører museet til. Vi forvaltar eit unikt materiale som kan gi vesentlege bidrag både til kulturelt medvit og identitetsbygging, og til utvikling av reiselivet i regionen. Etter søknad har Ryfylkefondet gitt tilsagn om eit tilskott på til saman 2,5 mill. kr. for tiltak i dei kommunane som er med i Ryfylke IKS. På dette grunnlaget blir det arbeidd med detaljplanar og tilleggsfinansiering for fleire tiltak under hovudtittelen ”Mitt Ryfylke”. Prosjektet er ein del av merkevareprosjektet til Ryfylke IKS.

I Kvitsøy blei det i perioden 2006-2009 etablert eit museum med høg standard knytt til forteljinga om hummaren og andre fiske. Museet brann i mai 2011. Arbeidet med gjenreising starta straks, og det er eit mål å kunne gjenopning den første utstillinga hausten 2012. Den store utfordringa er i tillegg å få til eit skule-, aktivitets- og publikumstilbod som står i stil med investeringane. Dei driftsressursane som er nødvendige for å få dette til er førebels ikkje til stades.

Etter rekonstruksjon av løa på Hustveit har det vore arbeidd med etablering av robuste utstillingstilbod om garden og kulturlandskapet. I meldingsåret er den siste av dei planlagte innandørsutstillingane, ei utstilling om skogen og sagbruka, opna. Utstillingane er døgnopne. Det er eit eksperiment som så langt har fungert godt.

LØLANDSENERET

I samarbeid med stiftinga Rasmus Løland-markeringa har museet tatt på seg å arbeide for etablering av eit senter for nynorsk barnekultur og –litteratur i tilknytning til hovudsetet til museet på Sand. Frå hausten 2008 har det vore arbeidd med finansiering av tiltaket. Dei første løyvingane, frå Suldal kommune og Rogaland fylkeskommune, kom på plass i budsjettet for 2010 og vi kunne våren 2011 opne ei utstilling basert på forteljinga om ”Kvitebjørnen” i tilknytning til markeringa av at det i 2011 er 150 år sidan diktaren blei født.

Frå 2012 gir Kulturdepartementet eit tilskott på ein mill. kroner til styrking av arbeidet mot barn og unge.

UTSTILLINGAR

Museet har hatt desse temautstillingane i meldingsåret:

- 01.01-31.12 *BibMus*, permanent utstilling i Kulturhuset Meieriet, Vikevåg
- 01.01-31.12 *Garden og folka*, permanent utstilling på Kolbeinstveit
- 01.01-31.12 *Stader i Ryfylke*, permanent punktutstilling på Preikestolen Fjellstue
- 01.01-31.12 *Stavkonstruksjonen*, permanent utstilling på Hustveit

01.01-31.12	<i>Garden og folka</i> , permanent utstilling på Hustveit
01.01-31.03	<i>Ein kvinneheim</i> , mellombels utstilling på Sand
01.01-21.05	<i>Frå teine til sølvfat</i> , permanent utstilling i Kvitsøy Hummermuseum
01.01-21.05	<i>Fiske året rundt</i> , permanent utstilling i Kvitsøy Hummermuseum
01.01-21.05	<i>Båten og motoren</i> , permanent utstilling i Kvitsøy Hummermuseum
27.04-31.12	<i>Kvitebjørnen</i> , utstilling for barn, Nesa-sjøhuset, Sand
03.06-31.12	<i>Det gode liv</i> , mellombels utstilling, Nesa-sjøhuset, Sand
16.06-31.12	<i>Skog og sagbruk</i> , permanent utstilling, Hustveit
18.06-14.08	<i>Kunst og handverk</i> , mellombels utstilling, Kolbeinstveit
25.10-31.12	<i>Lekmannsrørsla og bedehusa</i> , Bethel, Finnøy

Vi er og ”medeigarar” i ei vandreutstilling om Rasmus Løland som blir administrert av Ny-norsk Kultursentrum.

Følgjande anlegg har hatt faste opningstider i sommarsesongen:

Sjøhuset i Bergevik, Forsand – heile veka
Hjelmeland bygdemuseum – måndag-fredag
Skulemuseet på Jelsa – torsdag og laurdag
Håland - fredagar
Nesasjøhuset, Sand – heile veka (vintersesongen ope på kvardagar)
Kolbeinstveit – heile veka
Røynevarden - onsdagar
Li-tunet – tysdag-søndag
Industriarbeidarmuseet i Åbø-byen, Sauda – daglege omvisingar
Hustveit - søndagar
BibMus, Rennesøy – heile året i oppningstidene til biblioteket

Dei stadene der det er ope berre ein eller to dagar er med på programmet til den ambulerande museumsverten. Dette gir ikkje noe breitt tilbod til publikum, men det er eit kostnadseffektivt tilbod på stader der det elles ville vore vanskeleg å få til noe tilbod i det heile tatt.

I tillegg til dei faste opningstidene har det vore omvising av grupper og arrangement ved fleire av anlegga.

ARRANGEMENT

Attåt opne anlegg og utstillingar, og ofte i tilknytning til desse, har museet kvart år ei rekke arrangement av ulike slag. I 2011 har vi hatt desse arrangementa:

Aktivitetsoversyn 2011			
Utstillingsopningar			4
Tokt med "Brødrene"			14
Bokkafe			2
Foredrag			20
Årsmøte			1
Mottakingar/spesialarr.			4
Konsert			2
Songkveld			1
Familedag/open dag/aktivitetsdag			8
Omvisingar			5
Forteljarkveld/kveldssete			3
Nissekveld			2
Skuleopplegg			5
Internasjonal kafe			5
SUM			76

Det som her er oppført som ”omvisingar” er omframme arrangement. Ordinære omvisingar blir ikkje telt opp som enkeltarrangement.

BARN OG UNGE

Det er utarbeidd skuleopplegg for fleire av anlegga til museet og for ”Brødrene af Sand”. I Åbøbyen og Industriarbeidarmuseet i Sauda inngår skulebesøk i skulesekkplanen for Sauda. Dette er blitt følgt opp med skuleturar med ”Brødrene” (Sand skule), og beøk på Industriarbeidarmuseet og i Åbøbyen(Sauda ungdomsskule). I tillegg har det vore skulebesøk på Kolbeinstveit (Vinjar skule), i folkemusikkarkivet (Finnøy skule) og sentrumsvandring på Sand (Sand skule). Nesflaten skule har tatt Røynevar den i aktiv bruk.

På Nesajøhuset har det vore stort innrykk av barnehagar etter opninga av ”Kvitebjørnen”.

Den årlege folkemusikkhelga samlar deltakarar på tvers av generasjonane, og det var også i år eit stort innslag av barn og unge på dei ulike kursa.

Det var fullt hus på nissekveldane som blei arrangert på Kolbeinstveit og Hustveit før jul.

TURISTINFORMASJON

På oppdrag frå Suldal vekst har vi drive turistinformasjon på Sand i sommarsesongen. Dette har vore ein ”vinn-vinn-situasjon” der begge partar har fått eit større publikumstilbod for dei same pengane som tidlegare blei brukte på bemanning av to besøksstader. For museet har det ført til meirbesøk på museumsanlegget på Sand.

BESØK

Statistikken for publikumsbesøk i 2011 samanlikna med tala for 2010 ser slik ut:

STAD	2010	2011
Forsand bygdemuseum	341	368
Dalen skule	340	0
Viga	838	656
Hjelmeland bygdemuseum	119	142
Håland	597	671
Jelsa skulemuseum	1 271	845
Nesa-sjøhuset	5 603	6523
Kolbeinstveit	2 488	2979
Røynevarden	816	894
Li	122	460
Hustveit	2 009	2061
Industriarbeidarmuseet	654	544
Bakken	115	84
BibMus	1 241	1097
Kvitsøy Hummermuseum	1 252	720
Brødrene af Sand	60	268
Sum museumsanlegg	17 866	19417
Eksterne arrangement	645	825
Suldalsdampen	221	0
Turistinformasjon	2 720	3222
Sum publikum	21 452	22639

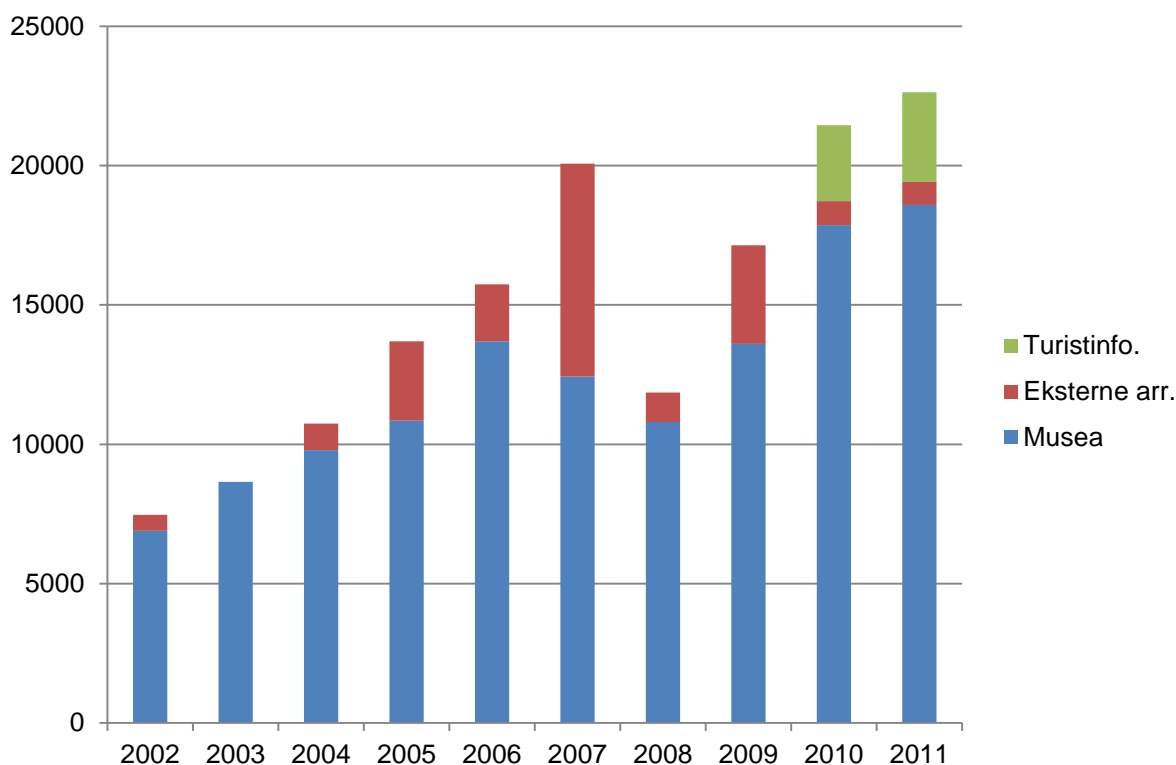
I tillegg til dei tala som kjem fram her kjem besøk på anlegga våre utanom opningstidene. Vi har heller ikkje tal for besøk på vandreutstillinga om Rasmus Løland.

På Hustveit er det installert automatisk teljing av dei besøkande i døra til låa. Det oppgitte talet er justert i forhold til mulege feilkjelder.

Avtalen mellom Høiland Gard og Hjelmeland kommune om museumsdrift i Dalen skule er oppsagt, og går ut av tilbodet vårt. Suldalsdampen fekk seilingsforbod før sommaren, og kjem ikkje på vatnet att før det har vore gjennomført omfattande restaurering.

Dette betyr at veksten i besøket held fram. Samla er dette det største besøket vi har registrert, og det stadfestar ei god publikumsutvikling dei siste åra.

I ei grafisk framstilling ser besøksutviklinga slik ut:

ELEKTRONISKE MEDIA

Musea blir i sterk grad oppfordra til å ta elektroniske media og nettbaserte kanalar i bruk i si formidling. Ryfylkemuseet har lenge hatt ei heimeside som blir kontinuerleg oppdatert. I 2010 blei det nødvendig å gjennomført ein meir gjennomgripande revisjon av denne da ABM-utvikling sa opp avtalen om webhotell og vi måtte finne ei ny løysing. Omlegging av heimesida har skjedd i samarbeid med Norsk Plan.

Kvar måned har vi sidan 2004 sendt ut eit elektronisk nyhendebrev. Dette hadde på slutten av 2011 kring 300 ”abonnentar”.

Den første nettstillinga, ”*Turistens bilder*”, med fotografi frå samlinga etter Alice Archer, blei publisert på nett i 2009.

Museet har lagt ut 3.000 digitaliserte foto og 1.300 digitaliserte gjenstandsregistreringar på Digitalt Museum. Med dette er vi mellom dei førande i Rogaland. Vi har også gjort eit par forsøk på å legge ut øvingsmateriale på Digitalt Fortalt.

Vi brukar Facebook aktivt for å gjera kjent smått og stort om det vi driv med.

Det er gjort førebuingar for å ta i bruk QR-kodar i formidlinga av bakgrunnsmateriale om dei ulike anlegga gjennom mobiltelefon. Det vil bli iverksett eit forsøksiltak på Hustveit i 2012.

ANDRE PUBLIKUMSTENESTER

Museet driv ei relativt omfattande rådgiving, både over for kommunar og privatpersonar. Dette året har særleg kommunale saksbehandlarar i Forsand og Rennesøy brukt oss som rådgjevarar i bygnings- og vernesaker i tillegg til ei rekke private huseigarar spør om råd som gjeld

bevaring og istandsetting av bygningar. Når rådgivinga omfattar synfaring og skriving av rapportar eller uttale blir slike oppdrag fakturerte.

Fotosamlinga vår har også mange eksterne brukarar som er på leit etter bildestoff til ulike formål. Det er faste satsar for kopiering og ekspedering av fotomateriale.

Arkivet elles har færre eksterne brukarar, men vi rår over ein del privatarkivmateriale som kjem til nytte i ulike samanhengar.

Bygdebokskrivaren har mange besøk av folk som vil ha hjelp med slektsgransking.

Folkemusikkarkivet yter tenester til utøvarar av folkemusikk som er på leit etter materiale til verksemda si, og som, på visse vilkår, kan få kopiert materiale som grunnlag for innøving av nytt stoff.

PUBLIKASJONAR

I 2011 har Ryfylkemuseet publisert følgjande materiale i egne og andre publikasjonar:

- Drange, Ernst Berge: *Jelsa – eit lærdomssete i fjordane*, Ætt og heim
- Holmboe, Grete: *Åbøbyen – 30 år med verneplan*, Verd å verne, Fortidsminneforeningen i Rogaland
- Holmboe, Grete: *Tekking med never og torv i Ryfylke*, i Jon B. Godal: Tre til tekking
- Årtun, Tone: *Bedehus*, temanummer av Folk i Ryfylke 2011

TAKK

Vi vil takke Kulturdepartementet, Rogaland fylkeskommune, Suldal kommune og andre bidragsytarar for godt samarbeid og for støtte til drifta av museet.

Sand, 15. mars 2012

Terjer Hidle
Styreleiar